

Jak se stát lepší verzí sebe sama?

Co z nás zbývá, pokud jsme jako osobnosti utvářeni okolím? Jak se vyrovnat s úzkostí z tlaku prostředí, jak se na něj adaptovat? Kde jsou hranice naší identity? Všechny postavy Rekonstrukce já řeší tyto otázky, přičemž objevované návody na přežití vytvářejí tlaky další a další, ať už je najdeme v časopise Vlasta, na kurzu seberozvoje nebo v tajemných pilulkách. Tu se musíme srovnat s tím, jací jsme, tu se musíme učinit lepšími, tu musíme najít smysl jinde, třeba v umění, v každém případě se musíme optimalizovat. Ve hře však jedinci nic nepřináší uspokojení ani neprospívá vztahům s jeho okolím. Přílišná sebereflexe je nesnesitelná, nedostatek sebereflexe neuspokojující, nejlepší je být v normě, která je však definována okolím, což je něco, čeho se chceme zbavit. Vše je skvělé i strašné zároveň, ambivalentní; nezbývá, než se na tuto ambivalenci adaptovat, a k tomu skvěle pomáhá hutná hmota optimalizačního jazyka, diskurzů a myšlenek, kterou soubor RáDi vtělil do hry.

Fragmentární formou snad Rekonstrukce já připomíná postdramatiku, na níž byly založeny včerejší Songy, ale obsahově má mnohem blíže (taktéž včerejší) Černé slepici. Vždyť většina promluv postav tolik připomíná magická zaklínadla, jejichž případný účinek není v nich samotných, ale v tom, čemu na nich věříme a jak s nimi nakládáme. Nebyl by význam hry stejný, kdybychom polovinu textu nahradili Huptychovými surrealistickými lidovými pověrami? (Mi)

Cesta historií Člověka za 20 minut

Zažil jsem zběsilou jízdu *Cestovatelek* časem, při níž byly situace nastolovány rychleji, než stačily doznít, při níž do opadajícího napětí jednoho komunikačního uzlu nastupoval další. Místy rozvolnění, které přineslo temporytmické ozvláštnění. To vše bylo velmi příjemné a silné. Proč bychom měli vše dotahovat až do vyhnití, že?

Tento postup, který *Cestovatelky* zvolily, by mohl být inspirací pro mnohá divadelní uskupení, která pracují s řemeslně nezkušenými nebo jakkoli (třeba řečově, pohybově, ...) limitovanými herci. Není špatné prostě valit události jednu za druhou (případně s občasným uvolněním – ať už při přestavbě, převlékání nebo jen tak), bez dohrávání.

Valení událostí v rychlé sekvenci přepokládá dostatečně důkladné nacvičení, nastudování. Mohou ho tedy uplatnit jen takové skupiny, které jsou ochotné solidně pořádně pracovat. A skupina dívek z budějovického sdružení Ovečka evidentně ochotná pracovat je, a jejich režisérky a rodiče také. A navíc: všechny čtyři cestovatelky spolu i s hledištěm dobře komunikovaly.

A ještě jedno moudro: Jeden ze zázraků divadla spočívá v tom, že může komunikovat za jakýchkoli podmínek. Proto je mnohdy zajímavější amatérské divadlo než profesionální, nepoučené než řemeslně zdatné, divadlo na rušné ulici zajímavější než divadlo v ideálně soustředěném prostoru, divadlo bez technických prostředků než divadlo technologicky vyspělé. Tento zázrak divadla se mi díky *Cestovatelkám* dnes materializoval. (PO)

Citát sobotního rána

Jaký je opak experimentu? Ano, rutinérství. Pár vřelých slov o rutinérství od Konstantina Sergejeviče Stanislavského:

„Vždyť i v reálném životě se vytvořily způsoby a formy cítění, které usnadňují život netalentovaným lidem. Například pro ty, kteří nejsou schopni věřit, jsou zřízeny obřady; pro ty, kteří neumějí imponovat druhým, je vymyšlena etiketa; pro ty, kteří se neumějí oblékat, se vytvořila móda; pro ty, kteří jsou málo zajímaví, byly vypracovány konvence, a konečně pro ty, kteří nejsou schopni tvořit, existuje rutina. Proto státníci milují ceremoniály, kněžské obřady, měšťané zvyky, šviháci módu a herci rutinu s jejími konvencemi, postupy, šablonami a stereotypy.“

Stres na druhou, stres na třetí...

Kousek z Nového Jičína *Ptáci* je z mého pohledu vystavěn v podstatě na prvoplánové satíře (což nemyslím nijak ve zlém, první plán pro mě není ničím pejorativním), která je postupným ponořováním se do sebe sama umocňována nejprve na druhou, poté možná i na třetí. Tento postup není žádným vynálezem, myslím, že ho využívá například i klasická situační komedie. (Znám také jednu povídku Roalda Dahla, která je vyloženě o stresu na druhou – podobně jako *Ptáci* vypráví o člověku, který se snaží zbavit stresu, a výsledkem je v té povídce stupňování stresu až k úmrtí). No: záleží vždycky na konkrétním zpracování a konkrétním provedení.

Dnes mi přišlo, že princip stupňování byl významově dobře vymyšlený, ale jeho divadelnost trpěla nedotažeností formy i hereckého provedení. Před představením jsme se dozvěděli, že došlo k nějakým náhlým změnám v obsazení. Přesto si ale myslím: změna v obsazení by neměla moc ovlivnit např. rozvržení divadelního prostoru tak, aby nebyl rozmlžený. A myslím si: herci se schopnostmi oněch tří lidí by se mohli podstatně více rochnit v improvizaci, v nenadálosti, mohli by zkoumat postupně se rozvíjející zoufalství stresovaného pána a poté i stresované slečny; a mohli by stejně tak rozvíjet bezvýchodnost propagátora animofilní aplikace. Prostě: u tohoto žánru a u této konstrukce inscenace bych čekal dotaženější a prohloubenější herecký koncertík.

No ale milé a zábavné a do velké míry komunikativní a osvěžující to bylo, to zase určitě. To zase bez debaty. (PO)

Poslední kapitola Cestovatelek se blíží...

Třesnutě vtipná, přitom nikoli povrchní hra souboru Ovečka končila v klasicismu, další období jistě čekají na své ztvárnění, už teď se ovšem nabízí otázka, co bude v kapitole poslední, v té o dnešku. Příbory už máme, postele pohodlné a umění rozmanité, co nám tedy zbývá? Je až pozoruhodné, do jaké míry se všechny ostatní hry letošního Srámkova Písku shodují v zásadním tématu současnosti. Není jím nic menšího než hledání identity jednotlivce ve vztahu k okolí. Musíme se vyrovnávat s tradicí i vědou, s nepřeborným množstvím návodů na správný život, neustálou naléhavostí intenzivních podnětů... Představení *Ptáci* k tomu ironickým, ale věcným způsobem dodává problém techniky, marketingu a korporátní lákavosti. V poslední kapitole *Cestovatelek* bude nejspíš nevyrovnaný vystresovaný člověk s chytrými hodinkami a sluchátky, toužící po zpěvu ptáků. Těším se na to převelice. (Mi)

Něco z debat o viděném

RáDi, Brno – *Rekonstrukce já*: Lektoři: Pokračování včerejšího postmoderního divadla. Jde o autorskou věc. Divák veden skrz monology a dialogy k vytvoření mozaiky záměru inscenace. Formálně trochu vyčerpané (avantgarda), jen se mění doba. Strašná spousta témat a divák se těžce pohybuje v čase. Dostává diváka do vnímavé citlivosti ke všemu. K tomu je kruciólní důslednost. Bez ní nápady jen projdou a stanou se další z atrakcí. Propojení s tématem strachu za zdrogované společnosti, která už není sama sebou. Jako divadelní tvar – potřeba se zamyslet nad dynamikou, kam se chtějí dostat. Vše bylo stejně důležité. Zbytnělé. Kratší by bylo divácky přitažlivější. Zaujala replika: "Nese si svou duši v dlouhé temné chodbě." Organismus jako zcelování. Užívání si terapie být s lidmi jako komunita. Soubor: RáDi - skupina z dramatařů vzniklá za covidu, má více sekcí. Chtěli se scházet i během uzávěrek. Scházení se on-line. Povídání si o tématech, řešení jednotlivých náhledů. Na základě otázek vznikaly postavy. Každý individuálně sám za sebe. Poté jsme nacházeli, kdo má co společné. Do postavení jsme si postavy postupně vplétali. Až poté se cizeloval text.

Ovečka, o.p.s., České Budějovice – *Cestovatelky*: Lektoři: Radost z toho, že mají herečky radost na jevišti. Kdo komu terapii poskytuje?. Obdiv partnerění na jevišti, pomáhání si. Dívky byly zcela přítomny. Vyzdvihuje samostatnost dívek na jevišti bez přítomnosti dalšího "dospělého". Tady pouze pomoc v zákulisí s oblečením. Přecházení mezi jednotlivými věky funguje jako dobré východisko. Uplatnění osobitého humoru. Přípravenost vzadu. Otevření dalším možnostem hraní. Zvládání konfrontace s publikem. Rádi by viděli i větší punk. Plénum: Není třeba všechno dovysvětlovat, ani dohrávat, a i tak divadlo funguje.

NJ feat. Uhřík, Nový Jičín – *Ptáci*: Lektoři: Etuda. Zvláštní humor a tělesnost vyplývající z postavy hlavního představitele a autora fascinuje. Těší se na chvílky, kdy umřou smíchem. Toto představení by klidně prodloužili. Nonšalantní humor, který dotahuje absurdní fóry nejen do konce, ale až za něj. Nezastavuje se jen u dobrého nápadu, ale snaží se hledat ještě lepší. Navíc nejde jen o povrchní témata pro obveselení, ale snaží se o hlubší myšlenky. Obáva ze zachycení autora v pasti jednoho tvaru. Vybízí dotáhnout tvar a domyslet, zvést. Nekončit tak náhle. Plénum: Bavilo se. Téma závažné nahlížené absurdní komikou. Větší rozvedení konfrontace postav. Kladení si více překážek. Padla otázka, kde v tom byl experiment? Přišlo moc čínoherní. Někteří naopak kvitovali nerozváděním. Soubor: Akademické zrychlení společnosti. Autor lehce pochybuje, jestli by uměl napsat něco víc než etudu. V tomto představení byly proházené role kvůli absenci jedné herečky. Pevný text. Míra pamatování si je však různá. (WE)